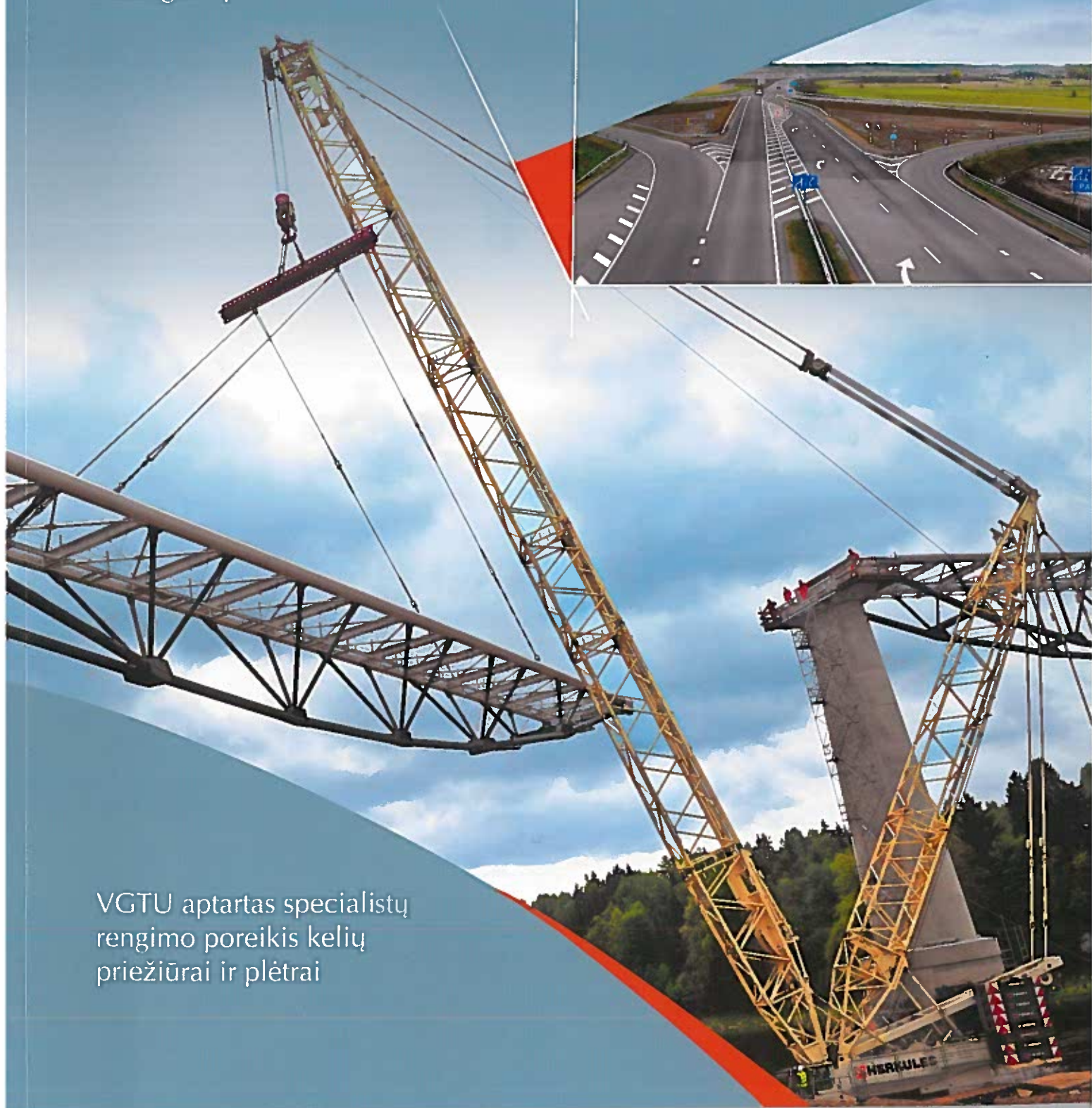

LIETUVOS KELIAI

2015/1

„Alkesta“ stato unikalų
tiltą Alytuje per Nemuną

Igyvendintas VPSP projektas –
Palangos aplinkkelis

VGTU aptartas specialistų
rengimo poreikis kelių
prižiūrai ir plėtrai

AKTUALIJOS

- 4 VGTU aptartas specialistų poreikis Lietuvos kelių priežiūrai ir plėtrai
VGTU Discussed a Demand for Specialists to Maintain and Develop Roads in Lithuania
- 11 Asociacijos „Lietuvos keliai“ susirinkimas
Meeting of the Lithuanian Roads Association
- 22 Ar Lietuvos keliai praranda savo pozicijas?
Lithuanian National Roads Losing their Positions
- 26 Kelių sektoriaus finansavimas ir svarbiausi darbai 2015 m.
Road Sector Financing in 2015 and the Priority Works
- 30 Įgyvendintas pirmasis viešojo ir privataus sektorių projektas
The First Public-Private Partnership Project in the Road Building Sector Has Been Completed
- 34 Atidaryti Vilniaus ir Kauno intermodaliniai terminalai
Vilnius and Kaunas Intermodal Terminals open their doors
- 40 „Via Baltica“ rekonstrukcija
Via Baltica Road Reconstruction
- 49 „Šiaulių plentas“ tęsia magistralinio kelio A11 rekonstrukciją
Šiaulių plentas UAB Continues Reconstruction of the Main Road A11
- 62 Žvyrkelių asfaltavimo programa
Gravel Road Paving Programme

JUBILIEJUS

- 19 Kelininkai paminėjo nepriklausomų Lietuvos kelių 25-metį
Road Builders Commemorated the 25th Anniversary of Independent Roads

TECHNOLOGIJOS

- 44 „Alkesta“ stato unikalų tiltą Alytuje
Alkesta UAB Builds a Unique Bridge in Alytus
- 54 AB „Klovainių skalda“ didina kokybės reikalavimus
The Company Klovainių skalda AB Increases Quality Requirements
- 64 Investicijos naujai produktų kokybei
Investments into a New Quality of Products

MOKSLAS

- 52 Sąvokos statybos inžinerijoje
Definitions in Civil Engineering
- 57 Dolomito skaldos panaudojimas asfalto viršutinio sluoksnio mišiniam
Research of high strength dolomite aggregate for asphalt wearing layer

EISMO SAUGUMAS

- 74 Eismo saugumo situacija Lietuvoje
Traffic Safety in Lithuania
- 76 Poilsio aikštelėje – diskusijos apie saugų eismą
At the Road A1 - Discussions about Traffic Safety

UŽSIENYJE

- 66 Kelių priežiūros svarba
Importance of Road Maintenance

KRONIKA

- 16 Naujieji asociacijos „Lietuvos keliai“ nariai
The New Members of the Lithuanian Roads Association
- 70 Vilniuje vyko FEHRL generalinė asamblėja
Vilnius Hosted the FEHRL General Assembly

PERSONALIJOS

- 72 Kelininko sėkmės istorija
A Story of Road Specialist's Success

ISTORIJA

- 80 Magistralinis kelias per Kurtuvėnų landšaftinį draustinį
Main Road via Kurtuvėnai Landscape Reserve
- 84 Kaip Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje atsirado „didieji keliai“
How did the "Grand Roads" Appear in the Grand Duchy of Lithuania
- 88 Metaliniai tiltai
Metal Bridges

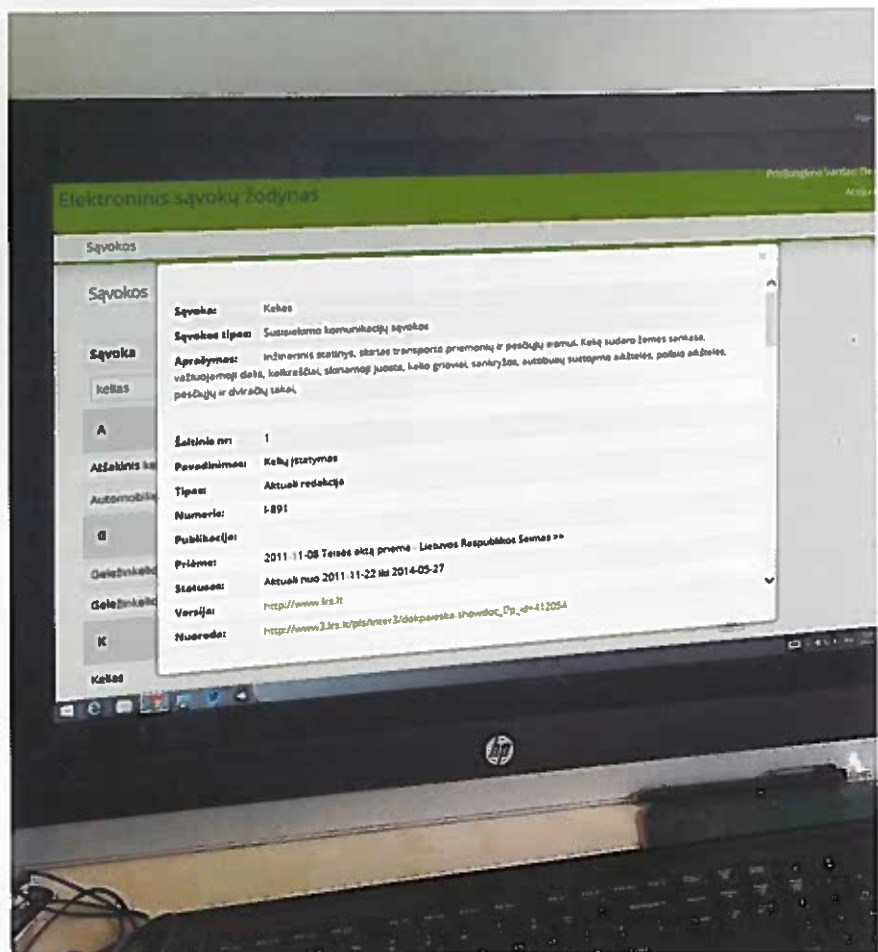
Sąvokos statybos inžinerijoje

Dažnai teisės aktuose, norminiuose dokumentuose, kitoje profesinėje literatūroje sutinkami žodžiai „sąvoka“, „apibrėžimas“, „terminas“ ir pan. Kaip juos aiškina enciklopediniai žodynai?

Sąvoka – tai sąmonės forma, reiškiamą žodžiais ir funkcionuojanti kaip mąstymo turinio elementas. Nors mąstant sąvokų turinys reiškiamas sprendiniais ir samprotavimais, tačiau tik sąvokos suteikia mąstymui operavimo bendrybėmis pobūdį.

Sąvoka – produktas istoriškai besivystančio pažinimo, kuris, kildamas iš žemesnės pakopos į aukštesnę, praktikos keliu gautus rezultatus reziumuoja vis gilesnėmis sąvokomis, tobulina, tikslina senas ir formuluoja naujas sąvokas. Todėl sąvokos yra ne statiškos, jos ne galutinės, ne absoliučios, o nuolat vystosi, kinta, progresuodamos tikrovės adekvataus atspindėjimo linkme.

Sąvokos fiksuojamos vienomis ar kitomis kalbinėmis formomis ir sudaro atitinkamų kalbos išraiškų prasmę (reikšmė ir prasmė). Pagrindinė loginė sąvokų funkcija yra tai, kad jos mintyse pagal tam tikrus požymius išskiria mus dominančius praktikos ir pažinimo objektus. Dėl šios funkcijos sąvokos sieja žodžius su tam tikrais objektais, dėl to galima nustatyti tikslią žodžių reikšmę ir operuoti jais mąstant.

Objektų klasių išskyrimas ir šių objektų apibendrinimas sąvokose yra būtina sąlyga gamtos dėsniams pažinti.

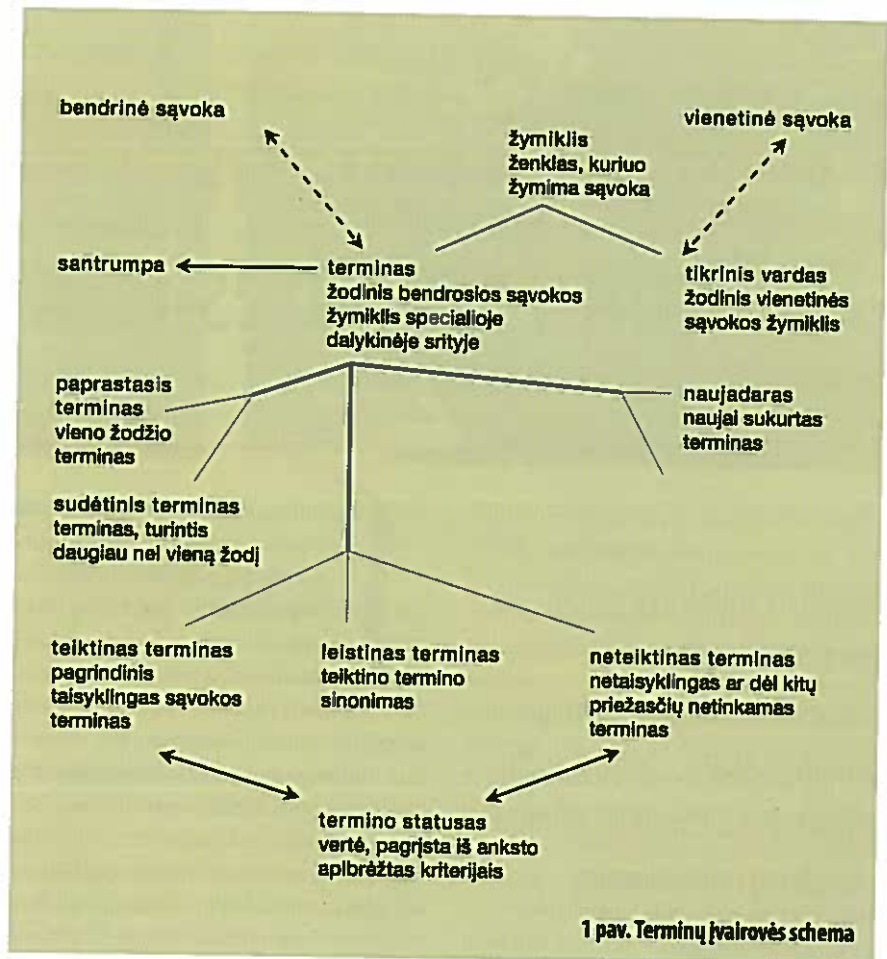
Dažnai sutinkamas ir kitas žodis – „terminas“. Tai specialiosios srities sąvoką žymintis žodis (paprastasis terminas) ar žodžių junginys (sudėtinis terminas). Terminams keliami reikalavimai:

- sistematiškumas – terminai neegzistuoja pavieniui, o sudaro tam tikras sistemas. Vartojant esamus ar kuriant naujus terminus, privalu žiūrėti, kad jie derėtų su sistema;
- kalbinis taisyklingumas – terminas

turi atitikti kalbos leksines, morfoloines, darybines, sintaksines ir fonologijos normas;

- tikslumas ir aiškumas – termino vidinė forma turi tiksliai ir aiškiai perteikti sąvoką;
- trumpumas ir darnumas – terminas turi būti patogus vartoti;
- pastovumas – terminai turi būti pastovūs, nekeičiami kas kelerius ar keliolika metų.

Siekiami, kad vieną sąvoką žymėtų vienintelis terminas ir vienas terminas turėtų vienintelę reikšmę.

Sąvoka gali būti perteikiama ne tik terminu, bet ir kitais žymikliais: tikriniais vardais (pavadinimais), santrumpomis, simboliais, formulėmis.

Tikrinis vardas žymi vienetinę sąvoką, t. y. vieno objekto sąvoką. Tikriniai vardai gali žymėti institucijas arba padalinius, organizacijas, apdovanojimus, specifinius mokslo reiškinius, specifinius gaminius ir kt.

Simboliai ir formulės būdingesni formaliosioms kalboms, daugiausia tikslųjų mokslų – matematikos, informatikos, fizikos, chemijos ir pan. Simboliai ir formulės būna vienodi visoms kalboms, tarptautiniai. Apskritai simbolių prasmė turėtų būti aiški iš karto be paaiškinimo.

Vis dėlto visi žymikliai sąvoką žymi tam tikru daugiau ar mažiau sutartiniu būdu, patys savaime neperteikia visų sąvokos požymių. Tiksliai sąvoka perteikiama ne žymikliais, o apibrėžtimis (1 pav.).

Po tokio teorinio įvado apie sąvokas galima pašnekėti „žemiškiau“. Praktiškai visuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose (įstatymuose, Vyriausybės nutarimuose, reglamentuose, taisyklėse, instrukcijose) yra skyrius, skirtas sąvokoms. Jos reikalingos, kad visi vienojai suprastų teisės akto turinį ir prasmę.

Problemos ir klausimai iškyla, kai ta pati sąvoka yra keliuose teisės aktuose, bet aiškinama ir suprantama nevienodai. Hierarchinė teisės aktų piramidė reikalauja, kad žemesniame teisės akte sąvoka būtų suprantama kaip aukštesniame. Tačiau šiandien patvirtintuose ir galiojančiuose teisės aktuose yra gausybė tokių pačių sąvokų, aiškinamų ir suprantamų skirtingai.

Vertinant naujai atsirandančias paieškos sistemas, kartu su VGTU Infor-

macinių technologijų ir sistemų centro specialistais yra parengtas sąvokų žodynai ir aiškinimų sugretinimo modelis, kuris realizuotas specialioje duomenų bazėje.

Iš daugiau kaip 190 teisės aktų surinkta daugiau kaip 2 600 sąvokų, kurių dalis turi keletą aiškinimų skirtinguose teisės aktuose. Tokių aiškinimų yra daugiau nei 3 000. Kiekviena sąvoka yra interaktyvi ir sujungta su teisės aktu, esančiu Lietuvos Respublikos Seimo (LRS) arba e-TAR (Elektroninio teisės aktų registro) duomenų bazėse. Pageidaujant

galima įeiti į duomenų bazę ir teisės aktą ir peržiūrėti sąvokos vartojimo kontekstą.

Parengtas inžinerinės srities sąvokų žodynai turės jam giminingą verslo, finansų ir ekonomikos terminų žodynai.

*Prof. dr. Alfredas Laurinavičius
Vilniaus Gedimino technikos
universiteto Kelių katedros profesorius*

*Dr. Antanas Laurinavičius
UAB „Ikfa Project“ direktorius*

Definitions in Civil Engineering

By Alfredas Laurinavičius, Antanas Laurinavičius

Frequently in legal acts, normative documents, other professional literature one can meet such words as "concept", "definition", "term", and other.

With the help of the newly established search systems, together with the specialists of the Centre of Information Technologies and Systems of VGTU, a dictionary of definitions was compiled and a comparison model of definitions, realized in a special database.

More than 2600 definitions were collected from more than 190 legal acts; part of these definitions has several descriptions in different legal acts. There are more than 3000 of such descriptions. Each definition is interactive and linked to the legal act contained in the databases of the Seimas of the Republic of Lithuania or e-TAR (Elektronik Register of Legal Acts). On request, one can enter the database and the legal act and to view the usage of definition.